

Хроніка

У РЕТРОСПЕКТИВІ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

19-21 вересня 2012 року відбулася міжнародна наукова конференція «Полтавський краєзнавчий музей: в ретроспективі археологічних досліджень», присвяченої 100-річчю археологічного відділу Полтавського краєзнавчого музею та 125-річчю від дня народження М. Я. Рудинського, видатного вченого, талановитого археолога, знавця музейної справи.

Її організаторами виступили Полтавська обласна рада та управління культури Полтавської облдержадміністрації, Центр охорони та досліджень пам'яток археології, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Полтавський художній музей імені М. О. Ярошенка, Полтавський краєзнавчий музей.

Археологічна діяльність Полтавського краєзнавчого музею має давні і багаті традиції. У 2012 році виповнюється 100 років з часу створення археологічного відділу музею. Його заснування співпало зі становленням вітчизняної археології як науки, біля витоків якої стояли відомі вчені як І. А. Зарецький, В. М. Щербаківський, М. Я. Рудинський, О. К. Тахтай, – піонери у справі вивчення старожитностей Полтавщини, фундаторами та першими колекторами всевітньою збірці Полтавського краєзнавчого музею. Впродовж століття заклад був і залишається провідним осередком по дослідженню та вивченню давнього минулого Полтавщини. Кафедра історії України давно і плідно співпрацює з науковими відділами цього музейного закладу. Одним із напрямків цієї співпраці є діяльність Спільної археологічної експедиції, яка проводить дослідження на різних пам'ятках Полтавської області.

У роботі конференції взяли участь 70 вчених з 16 міст України, Польщі та Росії, які представляють провідні наукові установи цих країн: Інститут археології та Інститут географії НАН України, Інститут археології Російської Академії Наук, Російський Державний Ермітаж, Щецинський університет, провідні музейні установи та вищі навчальні заклади України.

На пленарному засіданні Любов Лугова, завідувача науково-дослідного відділу археології музею, доповіла про історію археологічного відділу музею, а про його роль у археологічних дослідженнях Лівобережної України розповів кандидат історичних наук, заслужений працівник культури, заступник директора ДП НДЦ «Охоронна археологічна служба України» Інституту археології НАН України по Полтавській області Олександр Супруненко. Вперше українському загалу були представлені ґрунтовні дослідження археологічного доробку Вадима Щербаківського, здійснені кандидатом історичних наук, старшим науковим співробітником Державного Ермітажу Юрієм Лесманом. Також заступник директора Полтавського краєзнавчого музею Володимир Мокляк презентував нове видання музею «Вступна лекція по археології» Вадима Щербаківського». Пропонована увазі читача робота В. М. Щербаківського є програмною лекцією з

курсу археології, прочитана на першому навчальному засіданні нововідкритої кафедри археології Українського вільного університету в Празі в 1922 році.

Того ж дня, у музеї презентували виставку «Археологічні скарби Полтавщини» (нові відкриття). Завдяки дослідженням минулого десятиліття, музейна колекція збагатилася більше ніж на 2500 експонатів, частина з яких і експонується на виставці. Найцікавіші знахідки від кам'яного віку до українських старожитностей XVII-XVIII століть знайшли своє місце у вітринах виставкового залу. Особливу цікавість привертають: колекція крем'яних ножів з різних стоянок епохи кам'яного віку; набір ритуальних предметів з поховання епохи бронзи; скіфський перстень-печатка з давнього Гелону. Вражають довершеністю і різноманіттям форм посуду черняхівської культури. Експонуються матеріали з масштабних досліджень давньоруської Лтави. Також представлені унікальні предмети кочових народів: угрів, половців. Особливістю останнього етапу археологічних робіт є підвищена увага до козацьких старожитностей, тому найбільше виставкових площ зайняли посуд, одяг, іграшки XVII-XVIII століть. Доповнюють виставку світлини, що демонструють процес польових розкопок в результаті яких були здобуті експонати. Особливе місце у виставці займає оригінальна художня інсталяція «польовий табір археологів», що яскраво ілюструє звичайний побут науковців даної професії: тут і наука, і романтика.

20 вересня досить продуктивно попрацювали секції, утворені за хронологічно-тематичним принципом: «Первісна доба I ранньозалізний вік»; «Ранньослов'янський час, давньоруська доба та XIV-XVIII ст.»; «Музейна археологія та персоналії». Секція «Ранньослов'янського часу, давньоруської доби та XIV-XVIII ст.» виявилася найчисельнішою за кількістю доповідей серед інших секцій. Наукові обговорення пройшли не лише в стінах Полтавського краєзнавчого музею. Насичена програма конференції передбачала і відвідання місця багаторічних археологічних розкопок спільної експедиції педагогічного університету та музею – Сторожівського курганного могильника, а кандидат історичних наук, керівник археологічної експедиції Оксана Коваленко цікавою екскурсією детально ознайомила з досліджуваною пам'яткою.

Біографічні читання та заключне пленарне засідання відбулося 21 вересня в Полтавському художньому музеї (галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка. На пленарному засіданні виступили голови секцій зі звітами про виконану роботу, ухвалені рекомендації конференції. Зокрема, рекомендовано відновити видання археологічного збірника Полтавського краєзнавчого музею та запропоновано створити на базі Сторожівського археологічного комплексу та природного заказника історико-природничу охоронну зону.

Конференція відкрила широкий простір для співпраці і взаємозв'язків у науковій та культурній сферах не тільки на міжрегіональному, а й на міждержавному рівнях, що сприятиме відтворенню цілісної картини досліджень пам'яток археології полтавського краю та з'ясуванню ще невідомих аспектів його давньої історії.

Р. С. Луговий, О. В. Коваленко